

HUB Pregled

4/2014

Prosinac 2014.

Sadržaj

Uvod.....	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA.....	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	13
ZARADE.....	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI.....	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Tromjesečna publikacija Hrvatske udruge banaka HUB Pregled pokrenuta je u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU narastao je i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

Do sada su također postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkad je 2007. pokrenula seriju HUB Analiza. Tromjesečni HUB Pregled zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije HUB Analiza.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postoji nepodijeljeno mišljenje o nedostatku središnjega mjesta na kojem bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima i nije ih lako pratiti, a objedinjeni prikazi poput Biltena o bankama HNB-a izlaze s velikim vremenskim odgodama i zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s HUB Analizama, u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje. Informacije koje su u njima predstavljene zbog toga nisu uvijek bile ažurne (na primjer usporedbe kamatnih stopa).

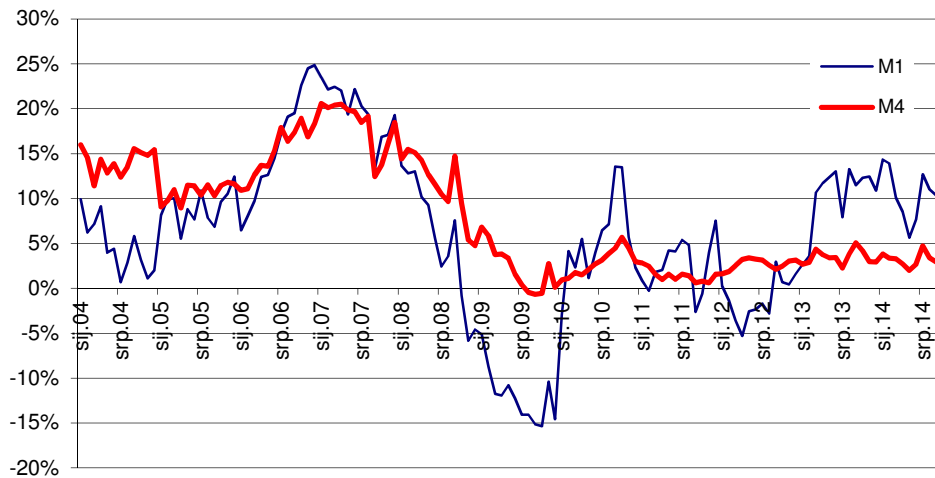
Tromjesečni HUB Pregled trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru HUB Analiza obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada će se predstavljati redovito, što će osigurati ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru HUB Analiza, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid u izvorne podatke. Radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo slike. Međutim, metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi plasmane. Treći kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

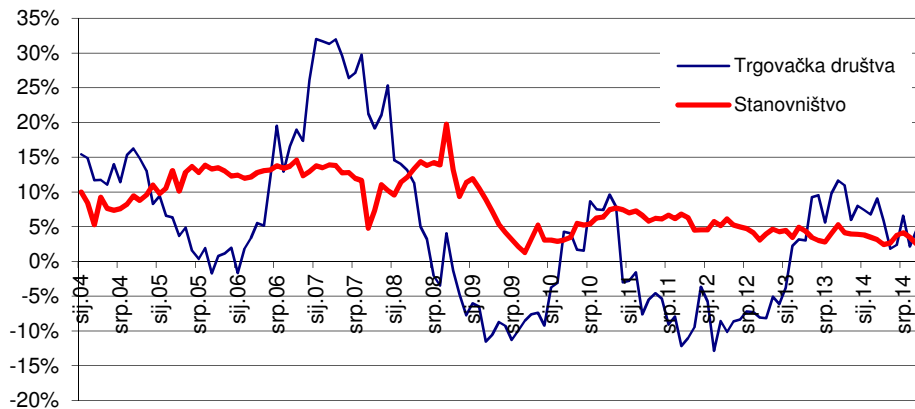
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2014.

U protekla tri mjeseca ukupna likvidna sredstva M4 nastavila su rasti po stabilnoj međugodišnjoj stopi od oko 3%, dok je novčana masa M1 zabilježila usporavanje međugodišnje stope rasta s oko 14% početkom 2014. i oko 10% sredinom godine na 9,1% u listopadu. Usporavanje rasta novčane mase M1 posljedica je blagog mjesečnog smanjenja depozitnog novca kod kreditnih institucija.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

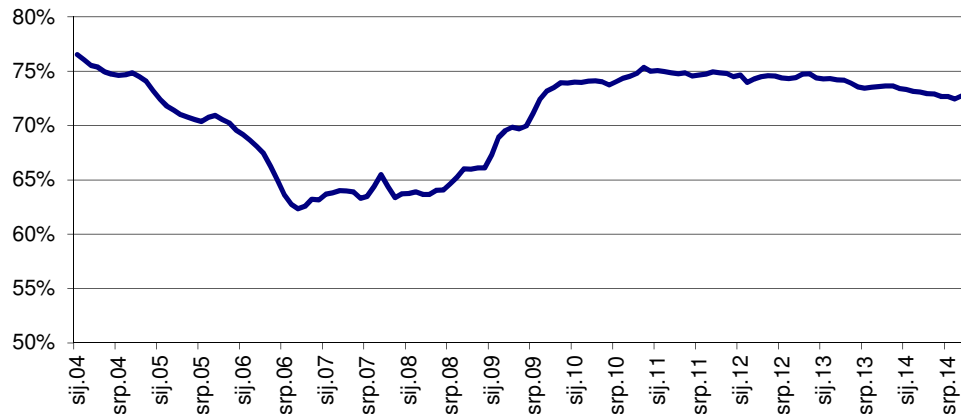
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2014.

U listopadu 2014. stopa rasta depozita trgovačkih društava kretala se na razini od oko 3%, što predstavlja pad za oko 3 postotna boda u odnosu na ljetne mjesec. S druge strane, depoziti stanovništva nastavili su rasti po prosječnoj godišnjoj stopi od oko 3%. Ta je brzina rasta uobičajena za ovu godinu, no primjećuje se blago usporavanje u odnosu na prethodnu, što bi mogla biti posljedica smanjenog pripisa sniženih kamata na štednju.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

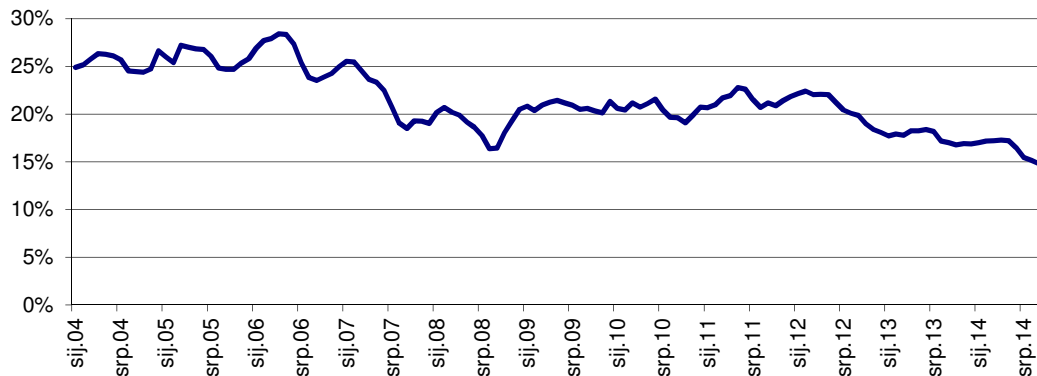
01:2004.-10:2014. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006. kada je dotaknut minimum od oko 65%. Nakon dvije godine stagnacije, početak krize je u drugoj polovici 2008. doveo do porasta udjela deviznih depozita iznad 75%. Od kraja 2009. udjel deviznih u ukupnim depozitima stagnira i kreće se oko 74%. U svibnju 2013. udjel je pao na razinu ispod 74%. Nakon minimuma u kolovozu, blago se povećao na 72,9% u listopadu 2014.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

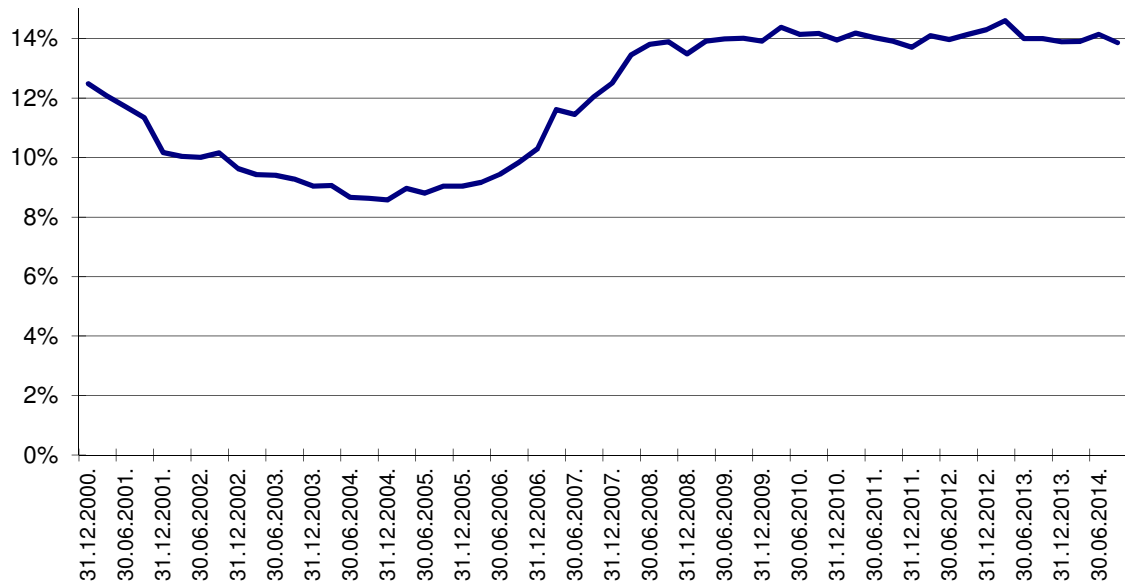
01:2004.-10:2014. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Međutim, njihova se važnost smanjuje. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi smanjio se još prije krize s maksimalnih 29% u travnju 2006. na tada minimalnih 16,6% u kolovozu 2008. Nakon eskalacije financijske krize na inozemnom tržištu, udjel se prvo povećao i potom zadržao stabilnost oko 20%. Tijekom 2012. udjel se ponovo počeo smanjivati, da bi u prvim mjesecima 2013. pao ispod 18%. Pad je potom nastavljen, te je u listopadu 2014. zabilježen povijesni minimum od 14,3%. Smanjenje udjela inozemne u ukupnoj pasivi hrvatskih banaka znači da se po toj osnovi smanjuje i vanjski dug. Banke se razdužuju u inozemstvu zbog rasta relativno jeftinijih domaćih depozita, visoke likvidnosti i slabe potražnje za kreditima.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

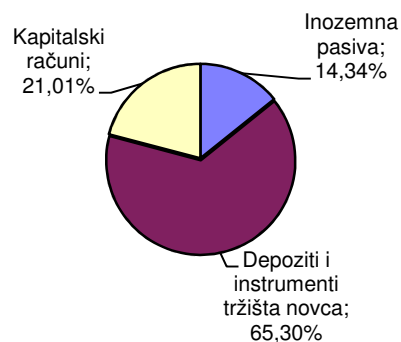
Q4:2000.-Q3:2014. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Nakon pada udjela računovodstvenog kapitala u ukupnoj pasivi, koji je trajao do početka 2005., započelo je razdoblje rasta. Razina između 13% i 14% dostignuta je na početku krize i od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima sredstava banaka stabilno kreće oko visokih 14%.

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.10.2014. u %

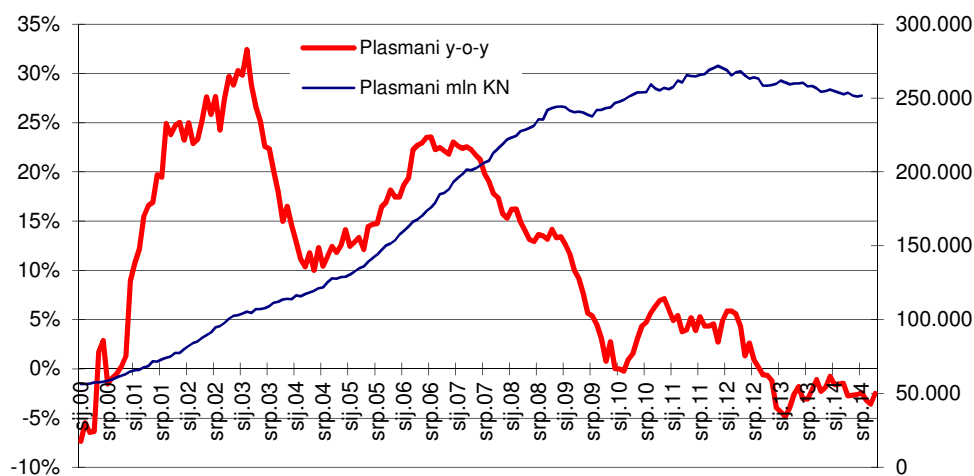

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, a najvažnija promjena u toku 2013. i prvom dijelu 2014. odnosi se na blagi porast kapitalskih računa i depozita, te smanjenje udjela inozemne pasive.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

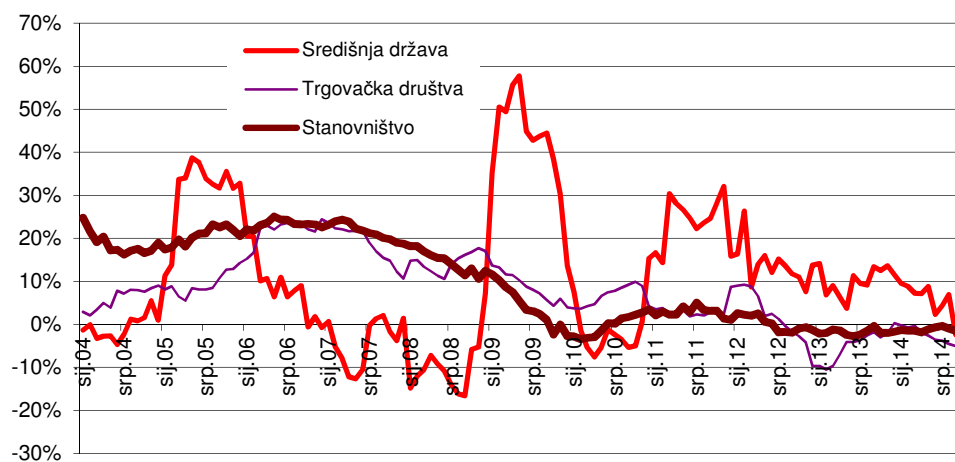
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-10:2014.

Ukupni plasmani kreditnih institucija proteklih su mjeseci u prosjeku bili niži za oko 3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (y-o-y). Plasmani u nominalnom iznosu su u u listopadu 2014. odnosu na kraj 2013. godine bili manji za 5 milijardi kuna ili 1,9% u usporedbi s listopadom 2013. Pri tumačenju tog podataka treba voditi računa da su plasmani prikazani na neto principu, tj. da uključuju učinke rezerviranja, tako da je stvarni pad manji.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

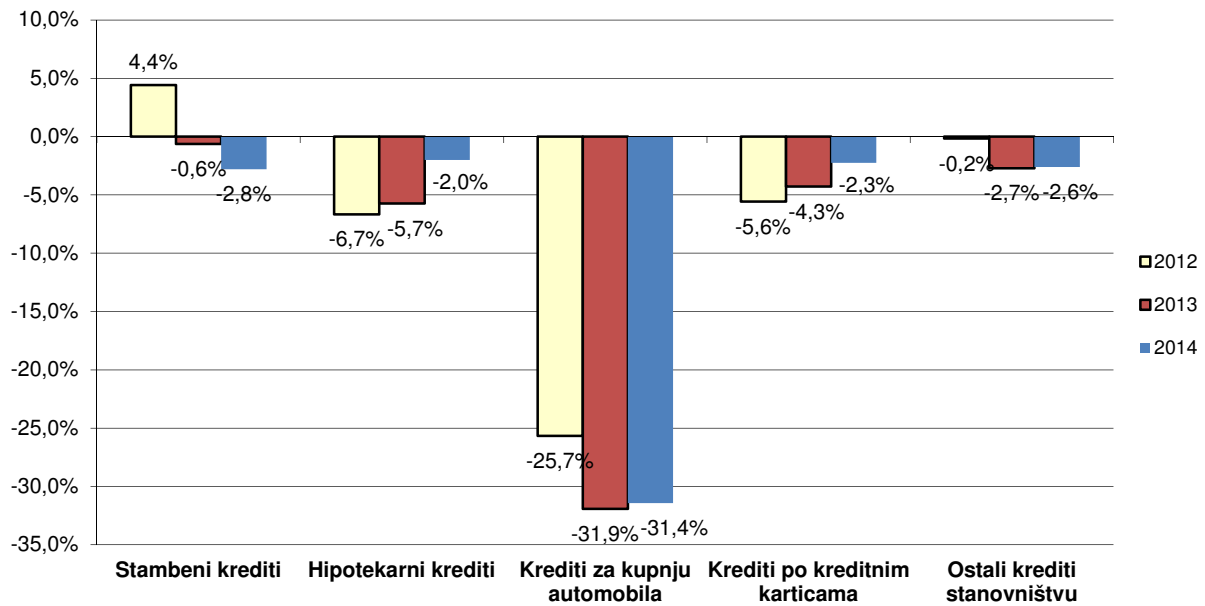
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-10:2014.

Od početka 2014. traje blago usporavanje godišnje stope rasta plasmana državi. U rujnu 2014. je po prvi puta od kraja 2010. zabilježena niža razina potraživanja od središnje države i fondova u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine. Međutim, potraživanja od države su u listopadu povećana za 5,4 mlrd KN i stopa je vraćena u pozitivnu zonu (+5% u odnosu na listopad 2013.). Usprkos tome, riječ je o stopama koje su bitno niže od stopa rasta plasmana državi koje su bile uobičajene nakon 2009. Plasmani privatnom sektoru nastavili su bilježiti negativne međugodišnje stope rasta koje su uobičajene za protekle dvije godine.

9. Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama

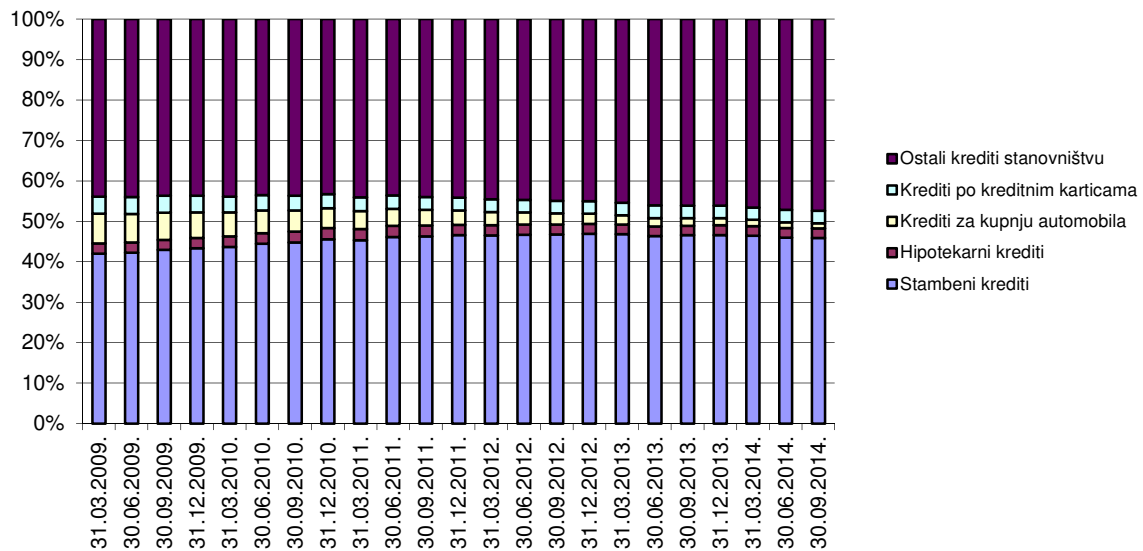
09:2012., 09:2013. i 09:2014.

U trećem tromjesečju 2014. nastavljen je pad stambenih kredita u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je međugodišnja stopa pada bila veća nego u istom razdoblju 2013. I ostale vrste kredita stanovništvu također bilježe pad koji je kao i u svim kriznim godinama do sada najizraženiji u kategoriji autokredita. Međutim, u odnosu na 2013. godinu u svim je kategorijama kredita zabilježeno blago usporavanje pada.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

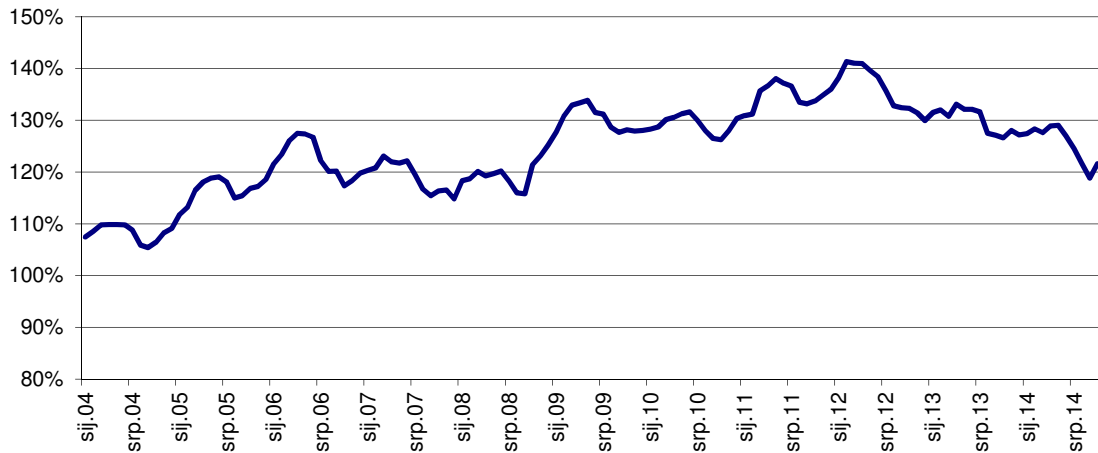
Q1:2009.-Q3:2014.

U trećem kvartalu 2014. došlo je do blagog povećanja udjela stambenih kredita te smanjenja udjela kredita za kupnju automobila, dok je udio ostalih kategorija kredita ostao na približno istoj razini.

11. Omjer kredita i depozita

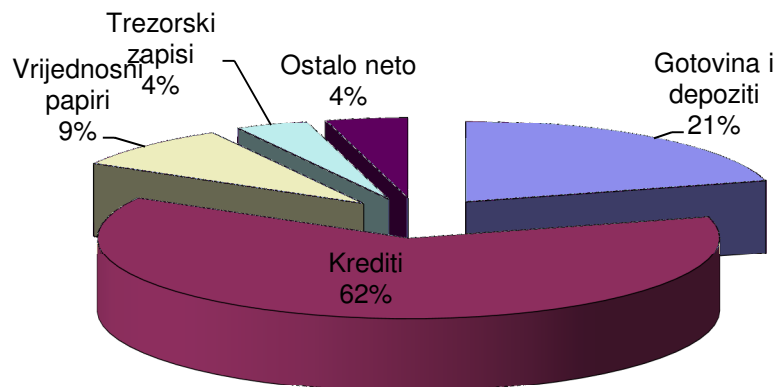
01:2004.-10:2014.

Široko definirani omjer kredita i depozita prije krize se kretao oko 110%, potom se u toku krize povećao do 140%, da bi se u toku 2012. počeo smanjivati (ukupno za oko deset postotnih bodova). U listopadu 2014. omjer kredita i depozita se nalazio na razini od 121,6%. Takvo kretanje je logična posljedica smanjenja kredita i rasta depozita.

12. Struktura aktive banaka

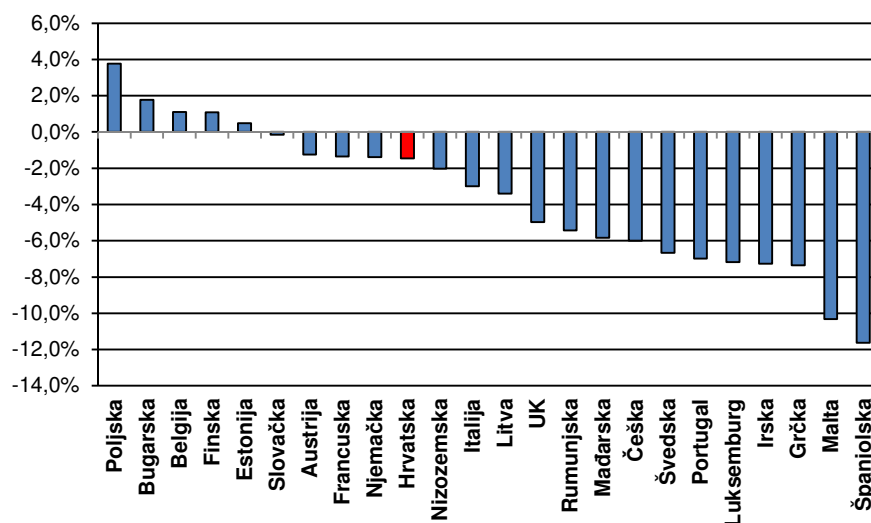
30.09.2014.

U strukturi aktive banaka smanjuje se udjel kredita, koji je dosegnuo najnižu razinu od sredine 2006.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

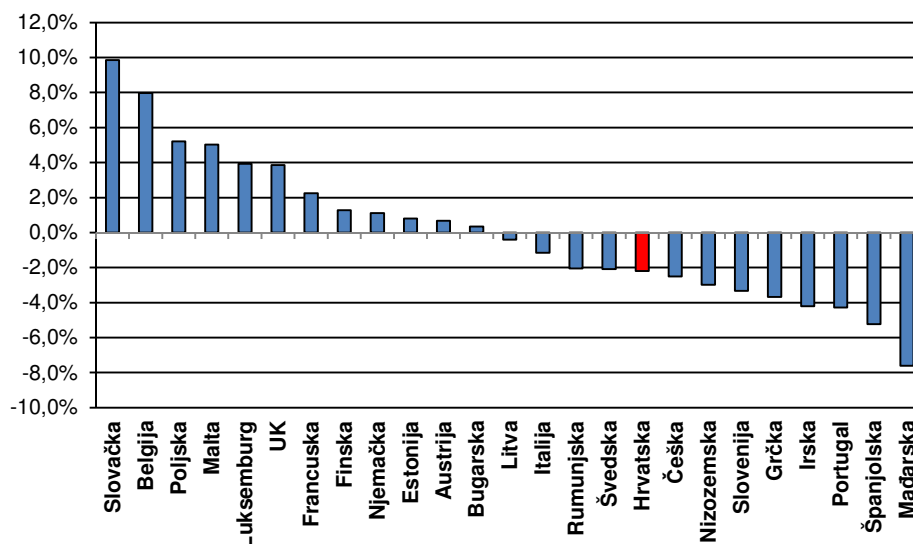
31.10.2014./31.10.2013. u %

U samo pet europskih zemalja zabilježen je rast kredita poduzećima u listopadu 2014. u odnosu na listopad 2013. Hrvatska je po godišnjoj stopi pada kredita poduzećima bila peta u Europi, među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti, između Njemačke i Nizozemske. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Španjolskoj.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

31.10.2014./31.10.2013. u %

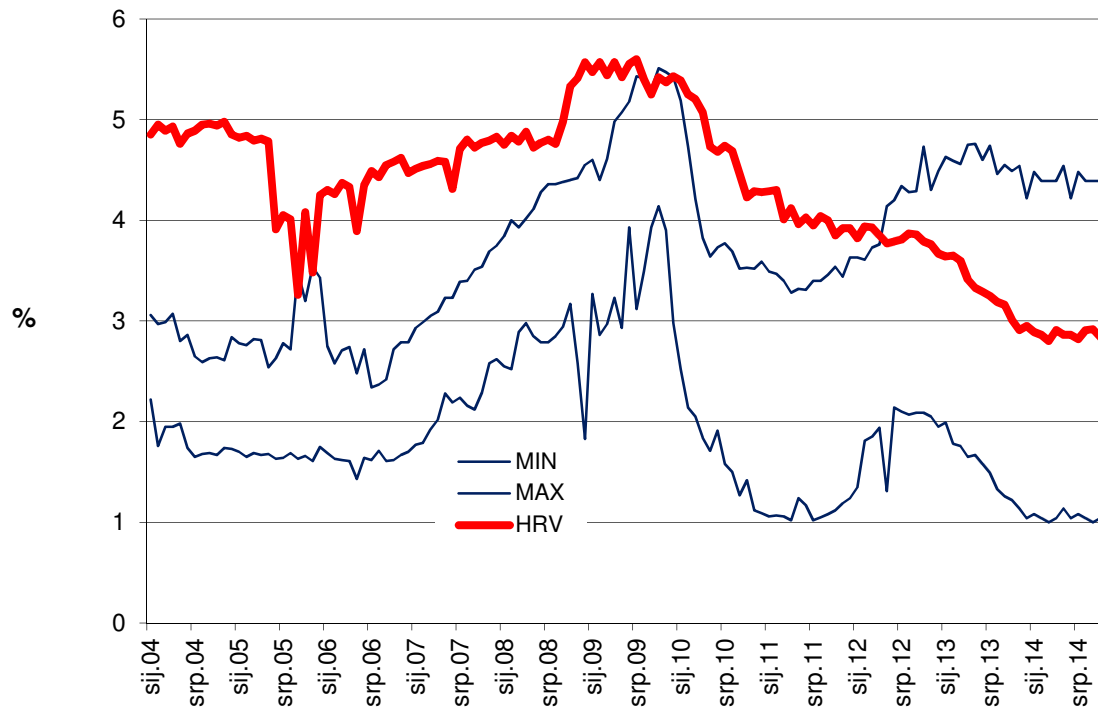

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu za 2,2% u listopadu 2014. u odnosu na listopad 2013. Hrvatsku smješta ispod prosjeka u EU, između Češke i Švedske. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj i Belgiji, dok je najveći pad zabilježen u Mađarskoj i Španjolskoj.

KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima

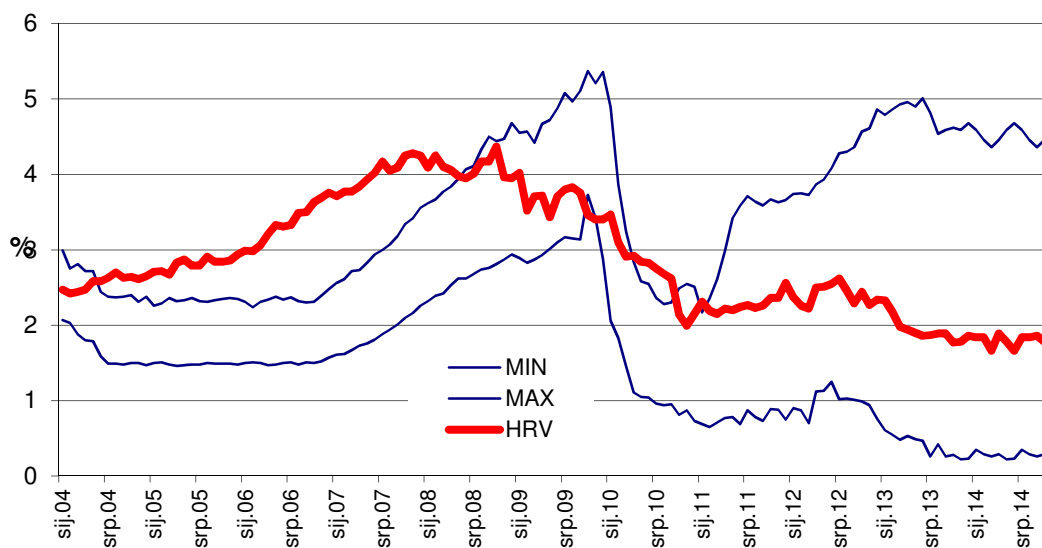
01:2004.-10:2014.

Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u padu ispod praga od 3% od druge polovice 2013. godine. Od početka 2011. stope su u okviru intervala eurozone, jer se više kamatne stope nude u bankama u Grčkoj i Sloveniji.

16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima

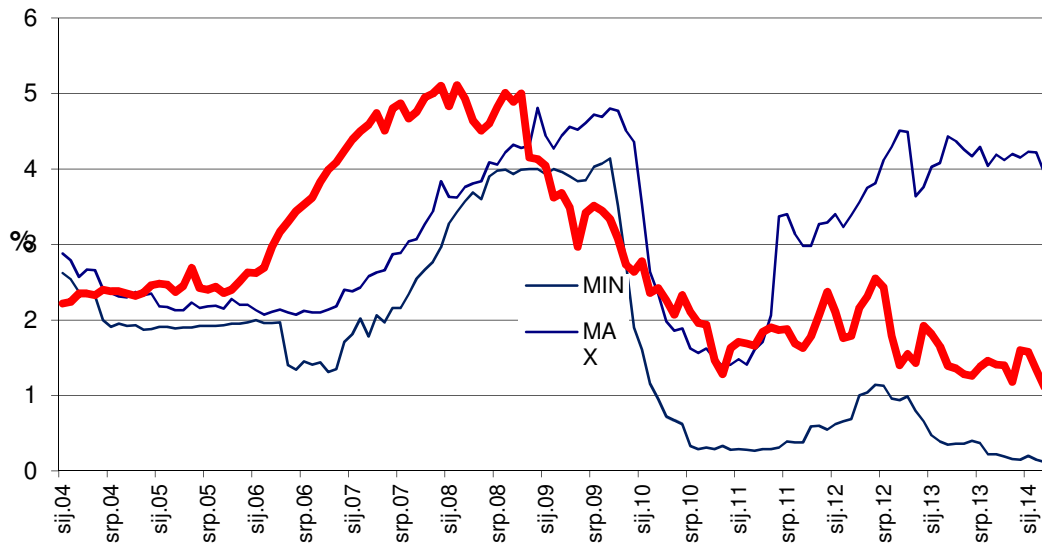
01:2004.-10:2014.

Kamatne stope kod hrvatskih banaka kreću se u okviru intervala eurozone, gdje banke u Grčkoj i Španjolskoj nude više stope nego banke u Hrvatskoj.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima

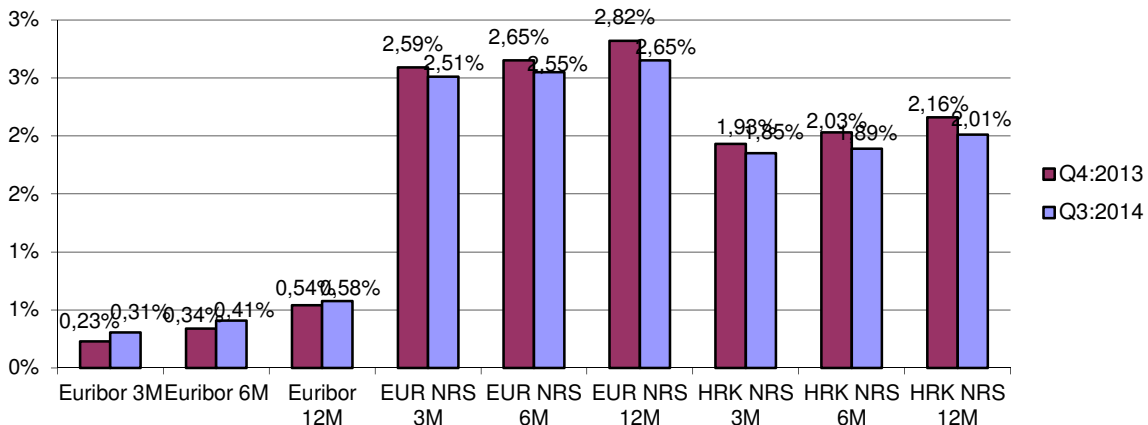
01:2004.-10:2014.

Kamatne stope u Hrvatskoj kreću se u okviru intervala eurozone još od polovice 2011. Više stope u prosjeku nude banke u Grčkoj, Španjolskoj i Sloveniji.

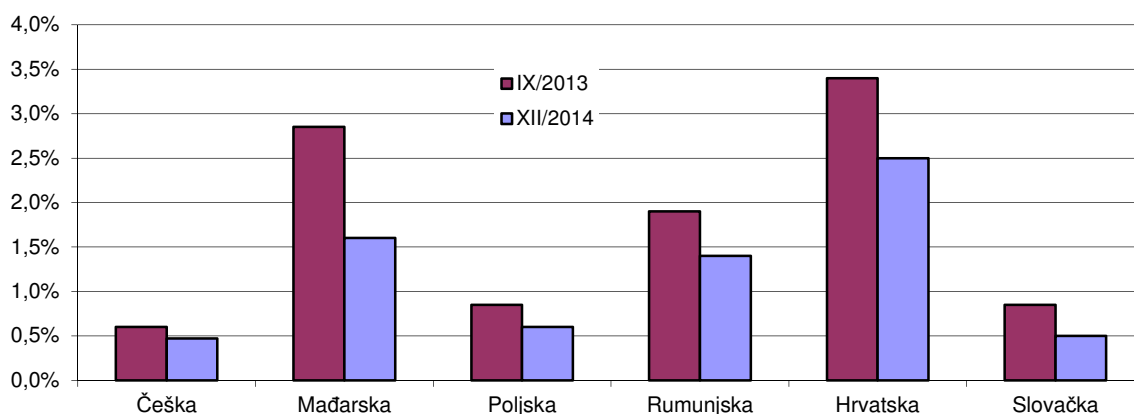
18. Referentne kamatne stope

Q4:2013.-Q3:2014.

Nacionalne referentne stope (NRS) su u trećem kvartalu 2014. nastavile trend smanjenja iz 2013. godine, dok je Euribor svih ročnosti zabilježio blagi porast. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda i približno je odgovarala premiji rizika sadržanoj u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

19. CDS spread

Hrvatska premija rizika najveća je među promatranim zemljama. Od trećeg tromjesečja 2013. kada je zabilježen zadnji lokalni maksimum do početka prosinca 2014. došlo je do velikog smanjenja *spreada* u svim promatranim zemljama. Pad *spreadova* može se objasniti visokom likvidnošću financijskih tržišta i povećanim apetitom za rizikom međunarodnih investitora.

20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO

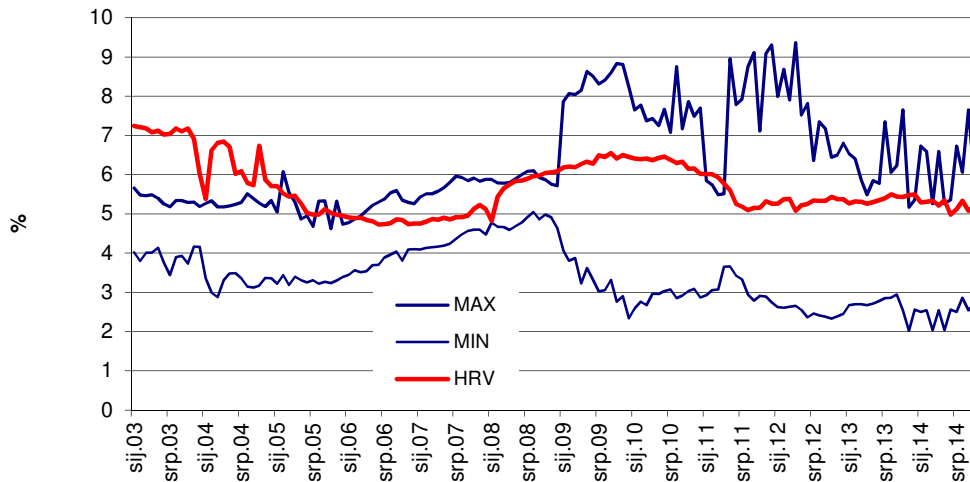
u baznim bodovima (bps) 01:2002.-10:2014.

Prosječno regulacijsko opterećenje (granični trošak regulacije) od 2012. godine nalazi se u stalnom padu, čemu je pridonio pad kamatnih stopa na najveći broj depozita te smanjenje prinosa na državne obveznice.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

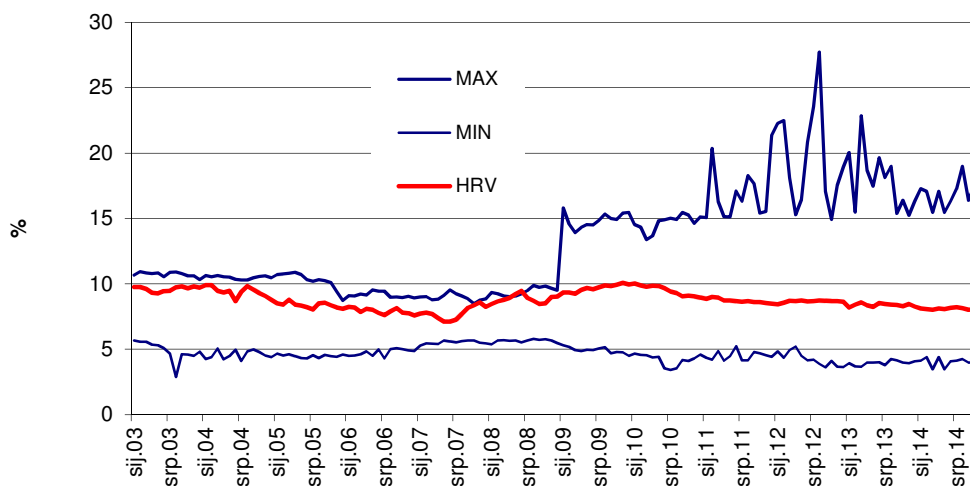
01:2003.-10:2014.

Kamatna stopa na stambene kredite od 5,17%, koliko je u listopadu 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Portugalu, Sloveniji, Španjolskoj i Slovačkoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro stope su niže u Češkoj, a više u Bugarskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

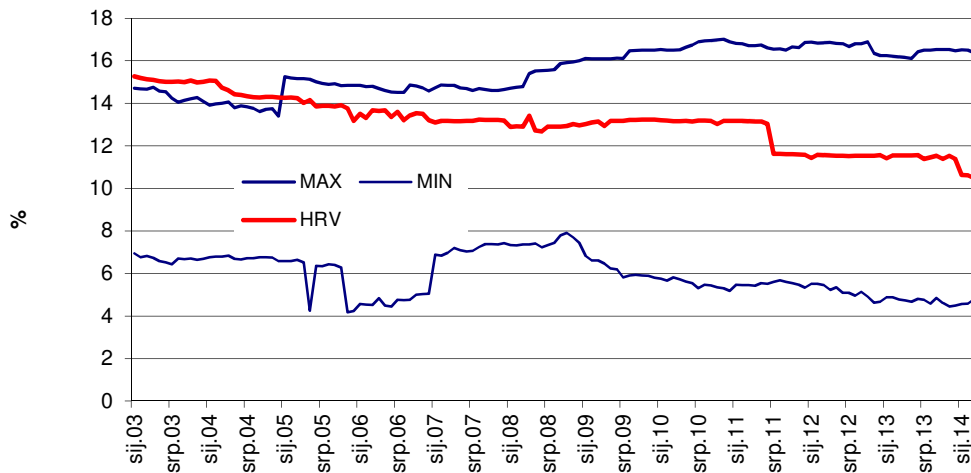
01:2003.-10:2014.

Kamatna stopa na potrošačke kredite od 8,05%, koliko je u listopadu 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji, Slovačkoj i Španjolskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu

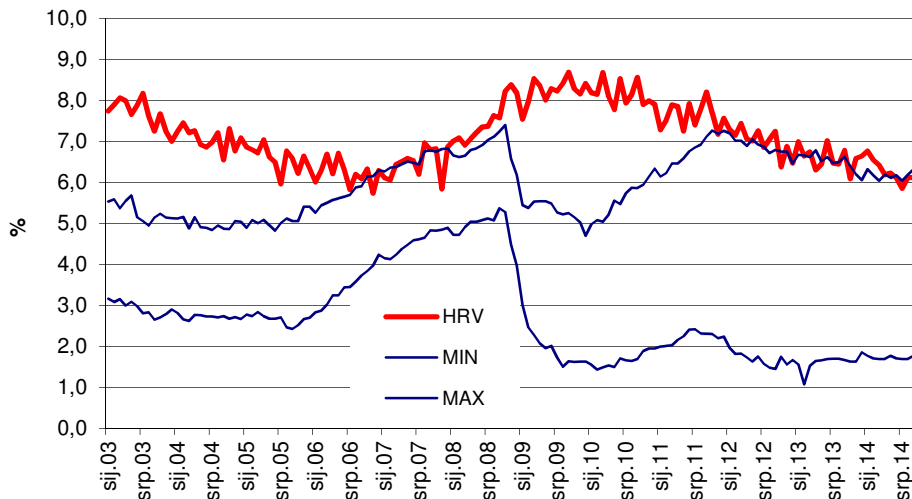
01:2003.-10:2014.

Kamatna stopa od 10,31%, koliko je u listopadu 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji i Irskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro samo banke u Latviji i Litvi nude ove kredite po povoljnijim stopama.

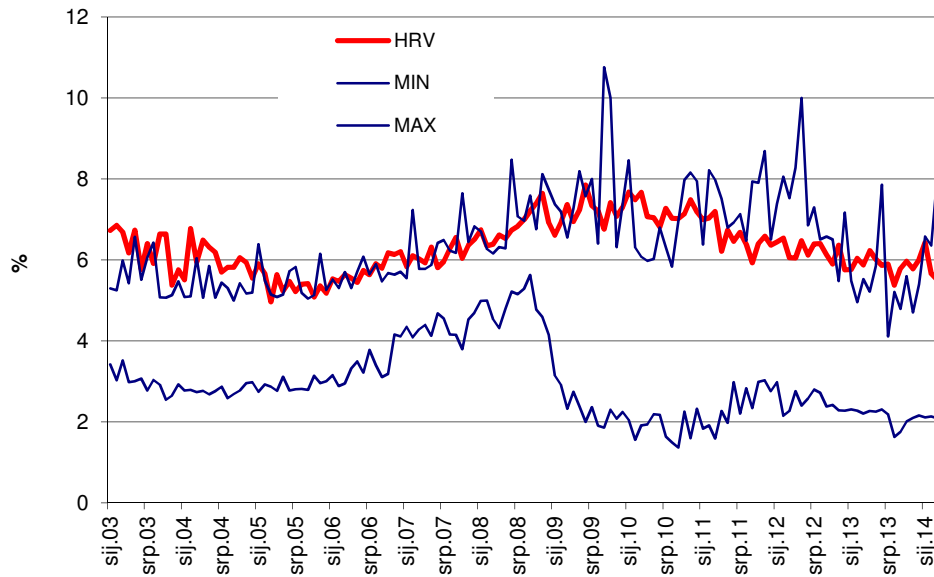
24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

01:2003.-10:2014.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita dotaknule su gornji rub intervala eurozone prije krize, ali su se potom u krizi od njega odvojile zbog bržeg rasta rizika u sektoru poduzeća. Od 2010. traje novo razdoblje konvergencije kamatnih stopa, te se one kreću uz gornji rub intervala eurozone, pri čemu se od kraja 2013. kreću i malo iznad njega. Od ostalih zemalja ove su stope niže u Češkoj i baltičkim državama, a više u Rumunjskoj i Bugarskoj.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima 01:2003.-10:2014.

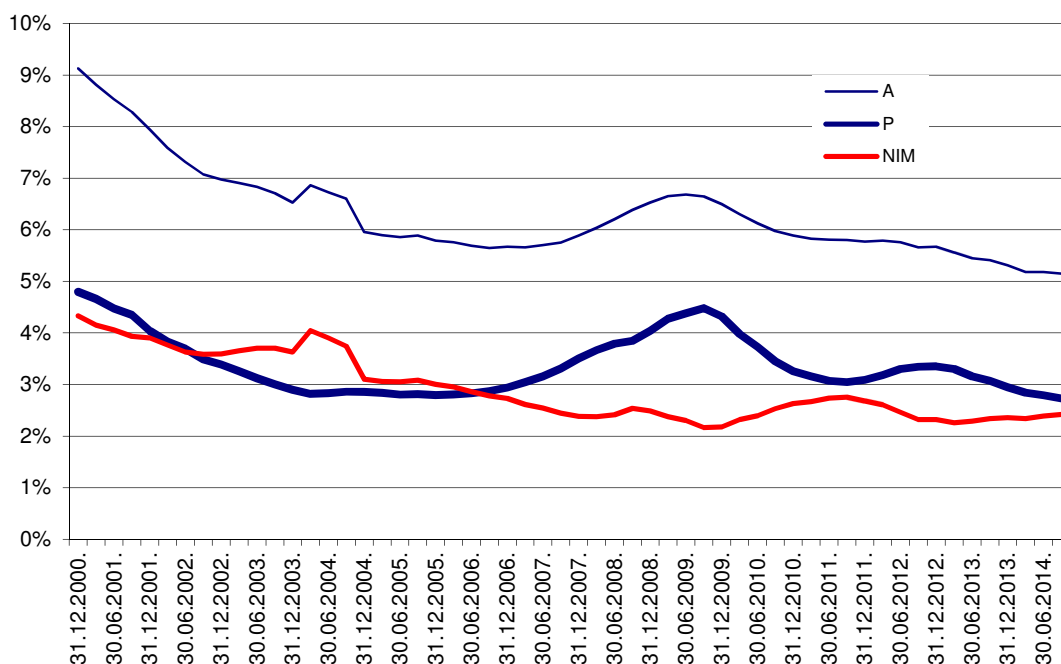

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u Hrvatskoj se već cijelo desetljeće kreću uz rub gornjega intervala eurozone. Stope u Hrvatskoj (prosjek 5,31%) trenutno su unutar intervala Eurozone zbog porasta dugoročnih kamatnih stopa u Slovačkoj. Veće kamatne stope na kredite do 1 mln € bilježe se i u Sloveniji, Portugalu i Irskoj, a među članicama EU koje još nisu uvele euro, veće su u Bugarskoj i Rumunjskoj.

ZARADE

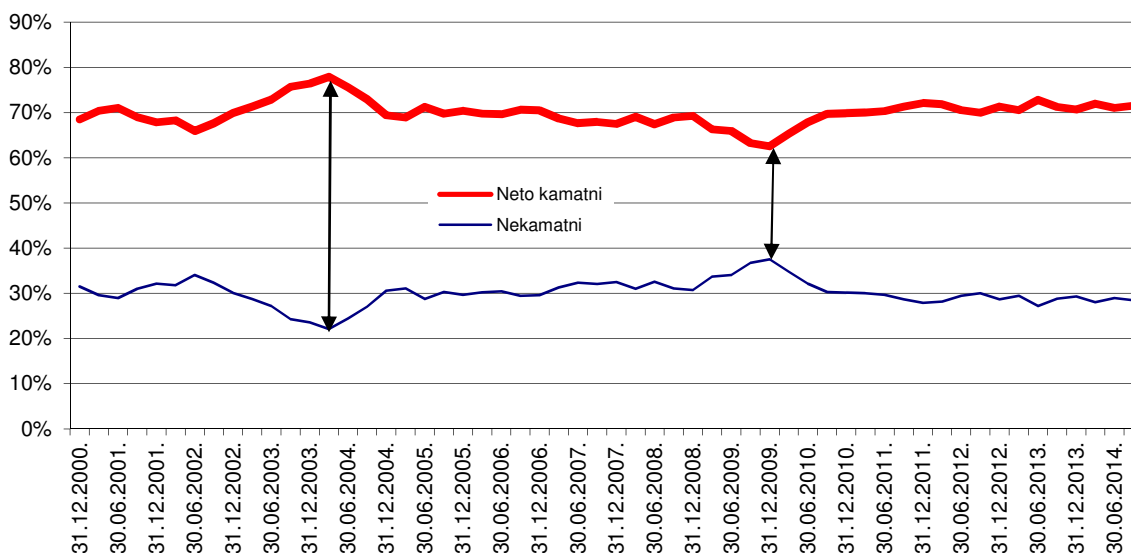
26. Neto kamatna marža (NIM)

$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q3:2014.

Pomični prosjek neto kamatne marže od početka 2013. bilježi blagi rast zbog bržeg pada pasivnih od aktivnih kamatnih stopa. Rast marže 2013. i 2014. iznosi 0,16 postotnih bodova.

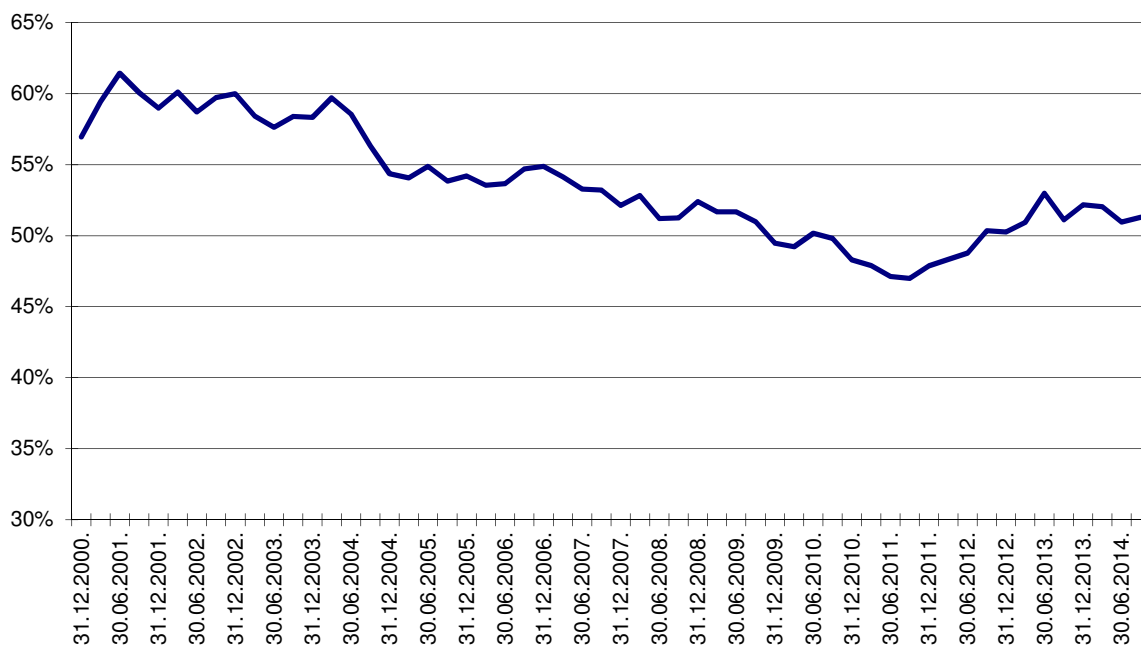
27. Udjel neto kamatnog i nekamatnog prihoda u ukupnom prihodu Q4:2000.-Q3:2014.

Od kraja 2003. do kraja 2009. trajalo je tendencijsko smanjenje udjela neto kamatnog u ukupnom prihodu. Od početka 2010. trend je obratan. To je posljedica stagnacije volumena i smanjenja provizija platnog prometa, te smanjenja prihoda od investicijskog bankarstva i tržišta kapitala.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

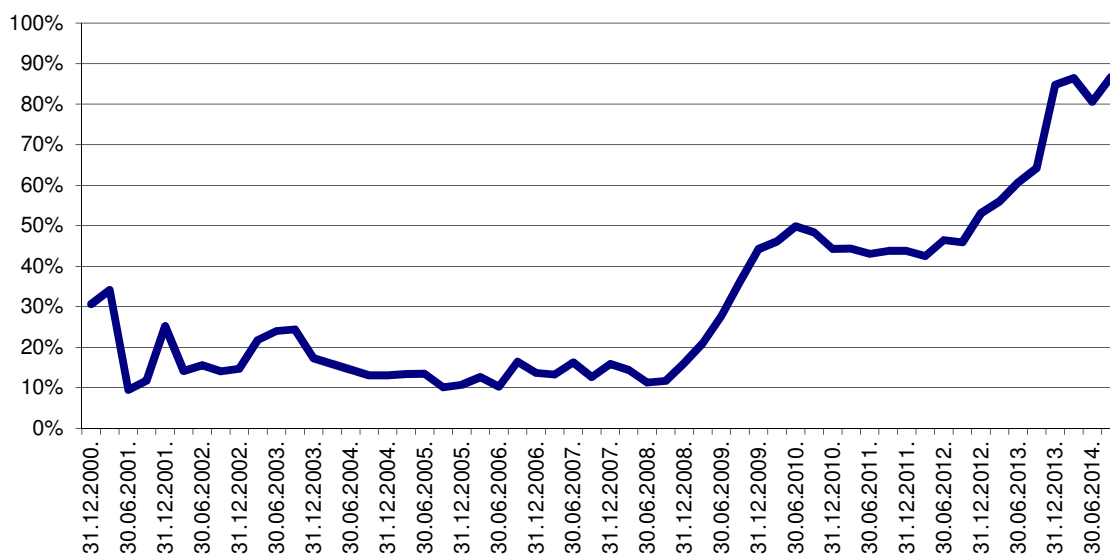
Q4:2000.-Q3:2014.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti zaustavljen je u drugoj polovici 2011. na razini *cost-income* omjera između 45% i 50%. Tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja dohotka koji je zaustavljen na razini od 53%. Radilo se o posljedici pada neto prihoda, a ne rasta troškova. Oni uglavnom stagniraju. Potom je započeo pad prema 50%.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

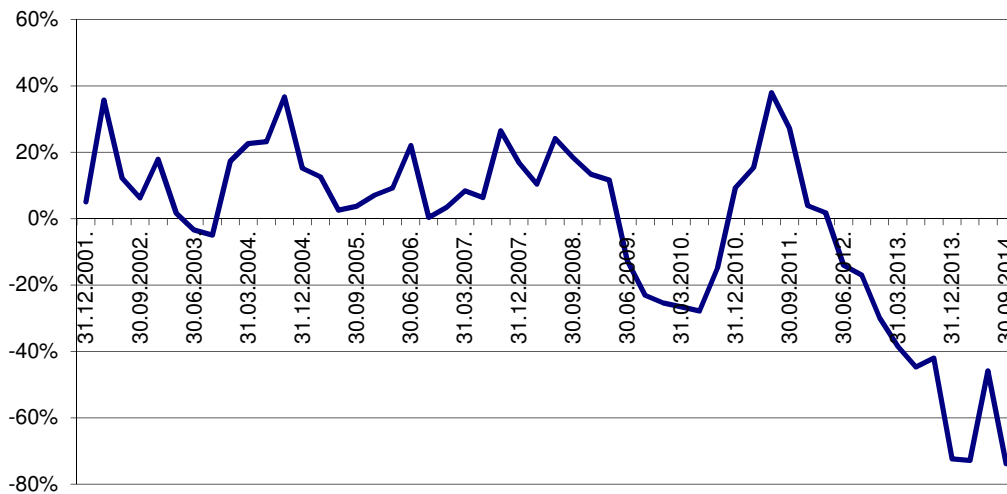
Q4:2000.-Q3:2014.

U toku 2013. i 2014. Povećano je opterećenje rezultata banaka rezerviranjima za identificirane i neidentificirane gubitke. Ova stavka s više od 80% opterećuje operativni dohodak banaka, što je povijesni maksimum otkad se ovi podaci prate.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

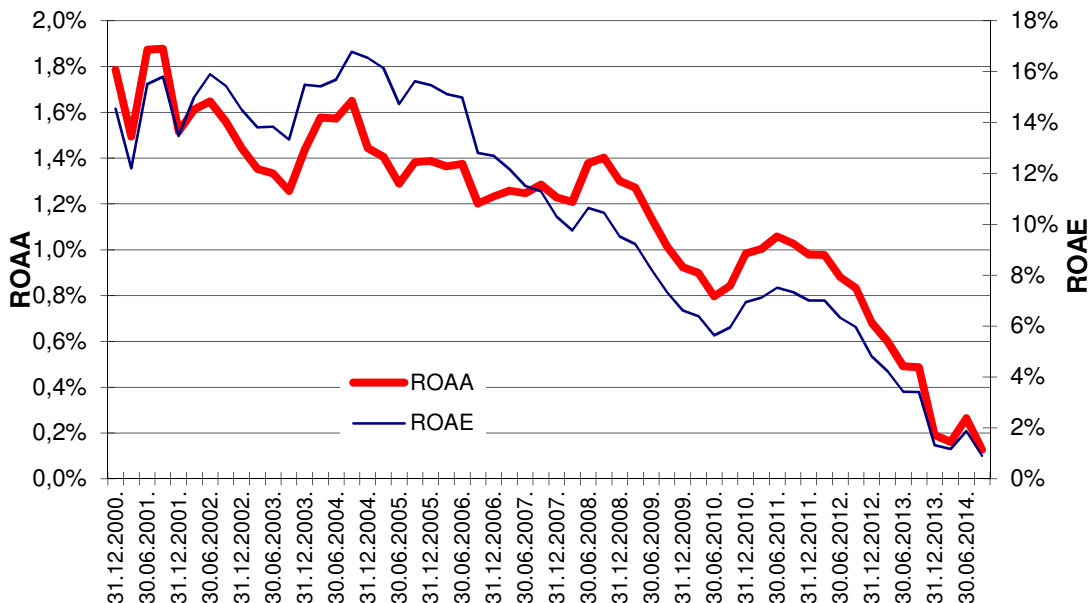
Stopa promjene zadnja četiri kvartala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine
Q4:2001.-Q3:2014.

Na djelu je najveći pad otkad se na ovaj način mjeri profitabilnost bankovnog sustava. Pokazatelj mjeri godišnju dobit od Q4:2013. do Q3:2014. odnosno njenu promjenu u odnosu na prethodno razdoblje identična trajanja. Razdoblje Q4:2013. – Q3:2014. obuhvaća formiranje dodatnih rezervacija potkraj prošle godine i u trećem tromjesečju ove godine (zadnje se odnosilo na jednu banku). Kada od idućeg broja pregleda zadnje tromjesečje 2013. izađe iz obračuna, razdoblje izrazito negativnih stopa promjena dobiti završit će s Q3:2014.

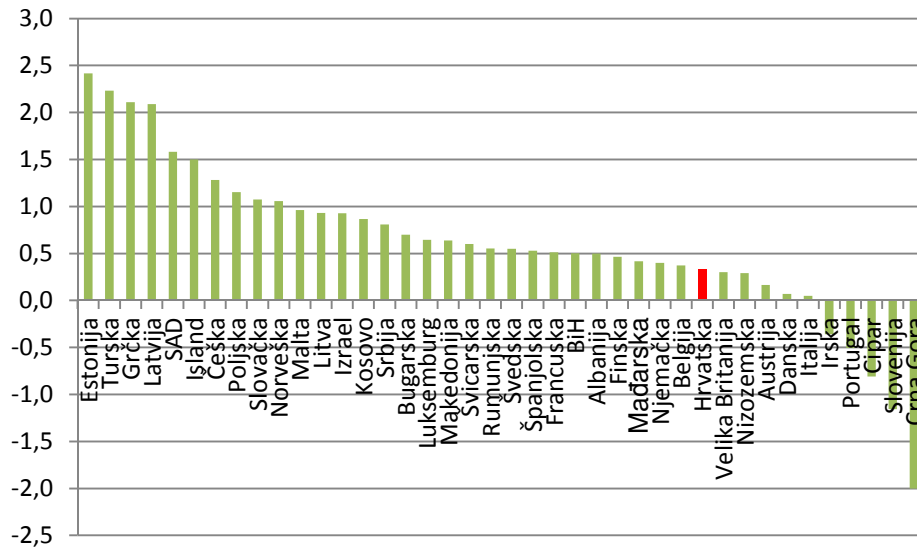
31. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q3:2014.

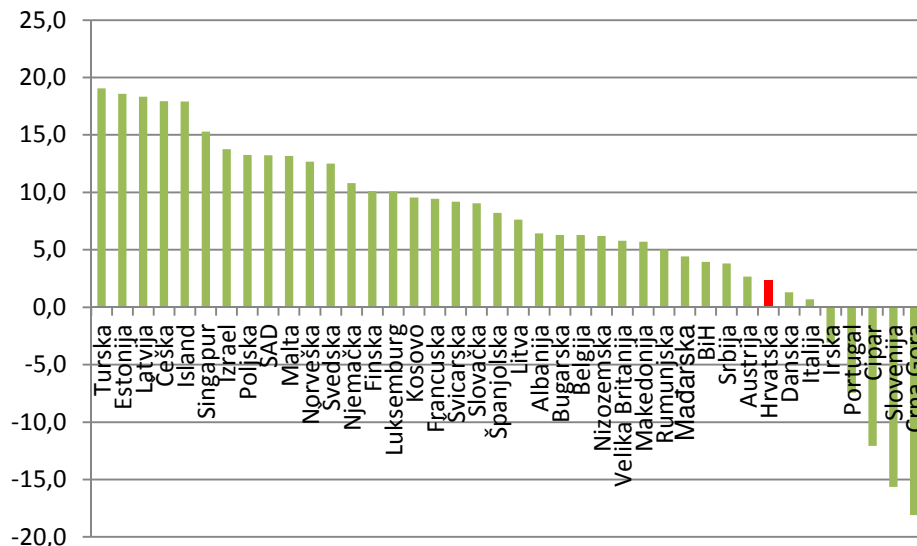
Isti se trend prenio na stope profitabilnosti koje su na povijesnom minimumu, no s izlaskom zadnjeg kvartala 2013. iz sljedećeg obračuna treba očekivati njihov blagi oporavak.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

U međunarodnoj komparaciji Hrvatska ima relativno nizak povrat na aktivu banaka i nalazi se u skupini s puno razvijenijima Njemačkom, Belgijom, Velikom Britanijom i Nizozemskom.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

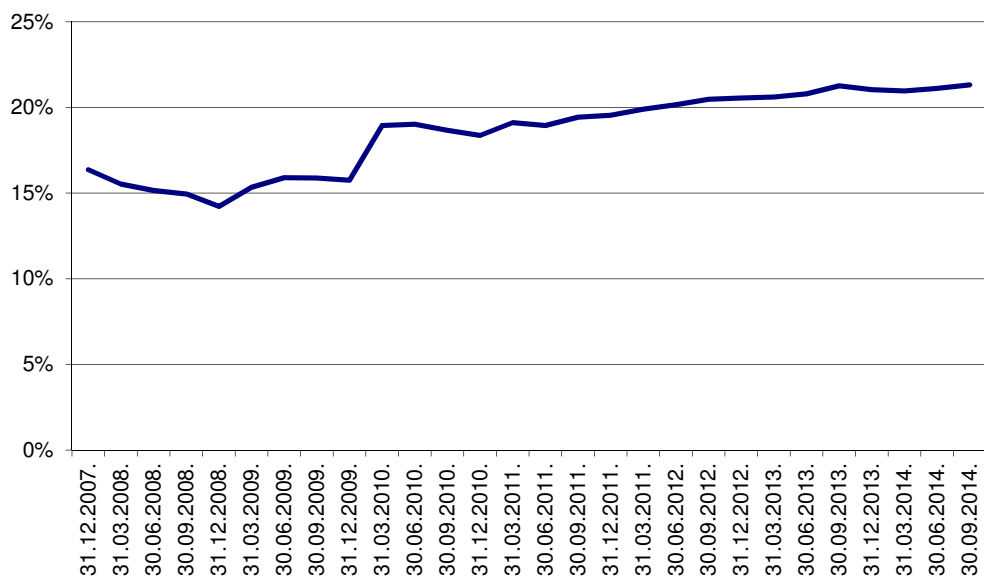

Hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, pa je povrat na kapital relativno niži od povrata na imovinu; Hrvatska se smješta u donjem dijelu promatrane skupine zemalja, između Austrije i Danske.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

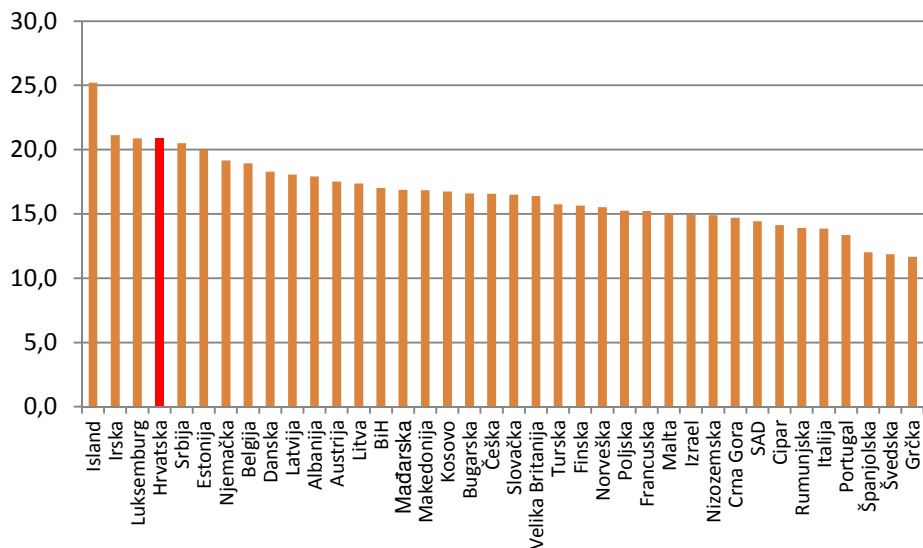
Q4:2007.-Q3:2014.

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka u proteklih pet godina kontinuirano raste i prema zadnjim podacima za 30.09.2014. dostiže 21,3%.

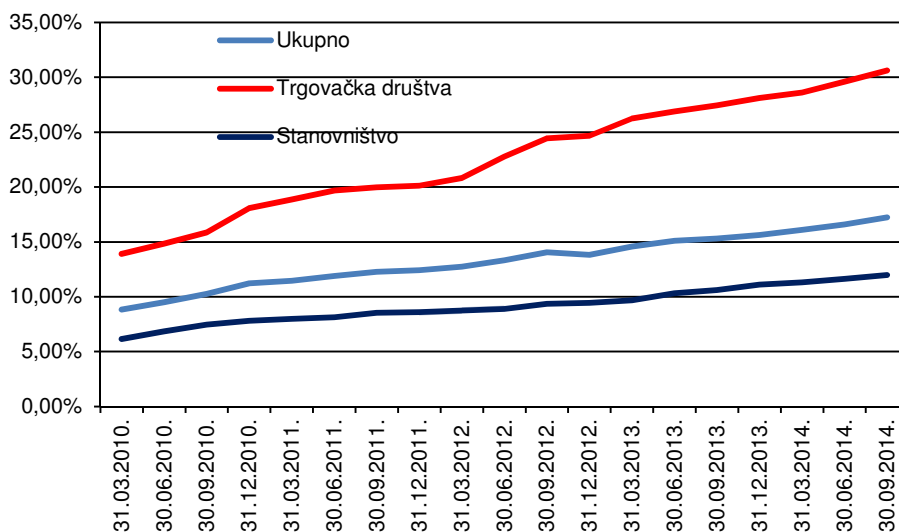
35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

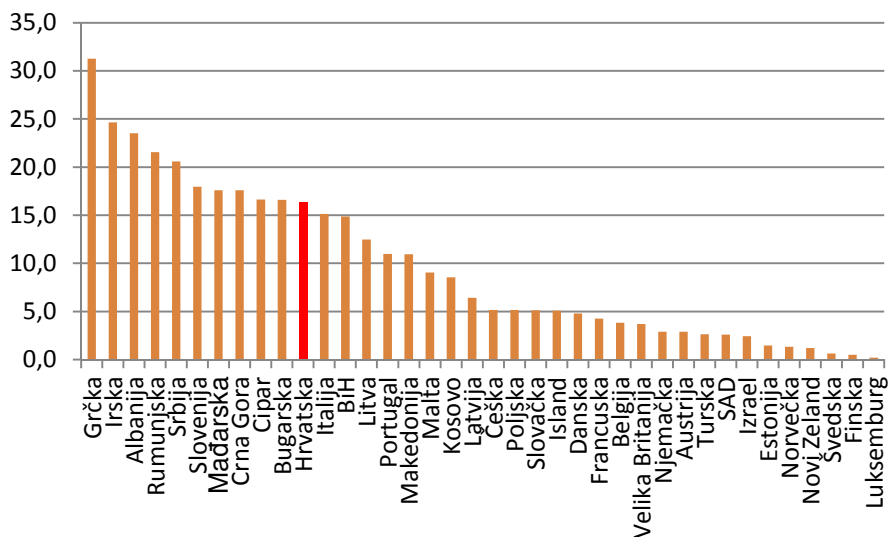
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka među najvećima je u europskim državama (i SAD je uključen u usporedbu) koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Štoviše, najveća je među državama koje nisu imale bankovnu krizu.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q3:2014.

U trećem kvartalu 2014. nastavljen je rast udjela loših kredita u ukupnim kreditima. Ukupan omjer loših kredita u trećem se kvartalu 2014. nalazio na razini od 17,2% i kod trgovačkih je društava prelazio 30%.

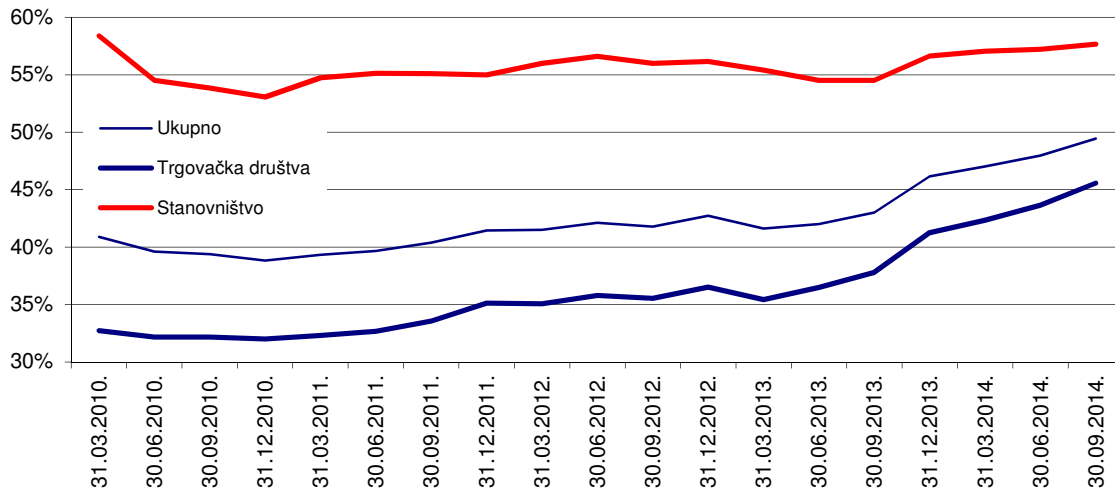
37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

S obzirom na dubinu i trajanje krize, omjer loših kredita pozicioniran je logično u međunarodnoj usporedbi: uz bok Cipra, Bugarske, Italije i BiH. Hrvatska je još uvijek razmjerno daleko od 5 država s najvećim omjerima loših kredita iznad 20%, no daljnje trajanje krize i taj omjer ne bi učinilo nedostižnim. No, hrvatske banke imaju dovoljno kapitalnih rezervi da izdrže i takav udar.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

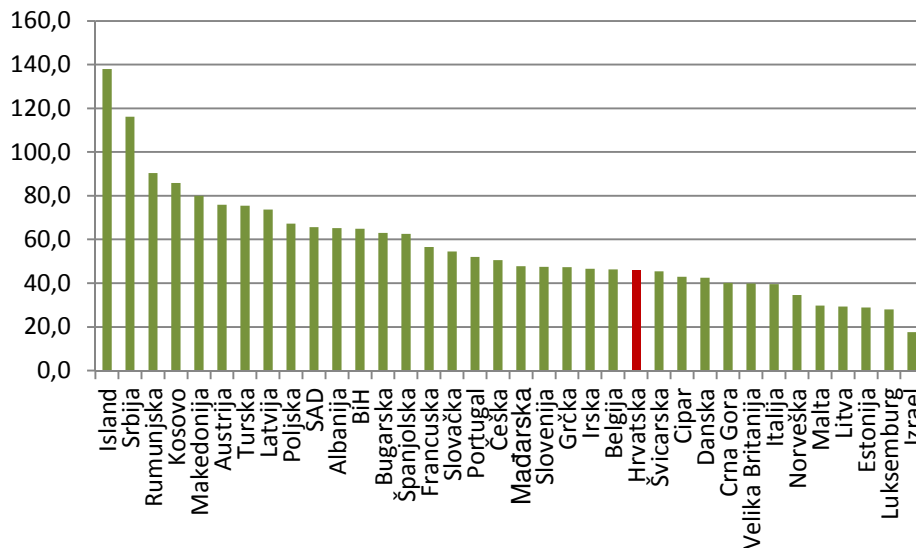
Q1:2010.-Q3:2014.

Od kraja 2013. godine pokrivenost loših kredita rezervacijama počela je intenzivnije rasti zbog postroženih regulatornih zahtjeva HNB-a. Ukupna stopa pokrića je u trećem kvartalu 2014. iznosila 49,4%, od toga u sektoru stanovništva 57,7%, a u sektoru poduzeća 45,6%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

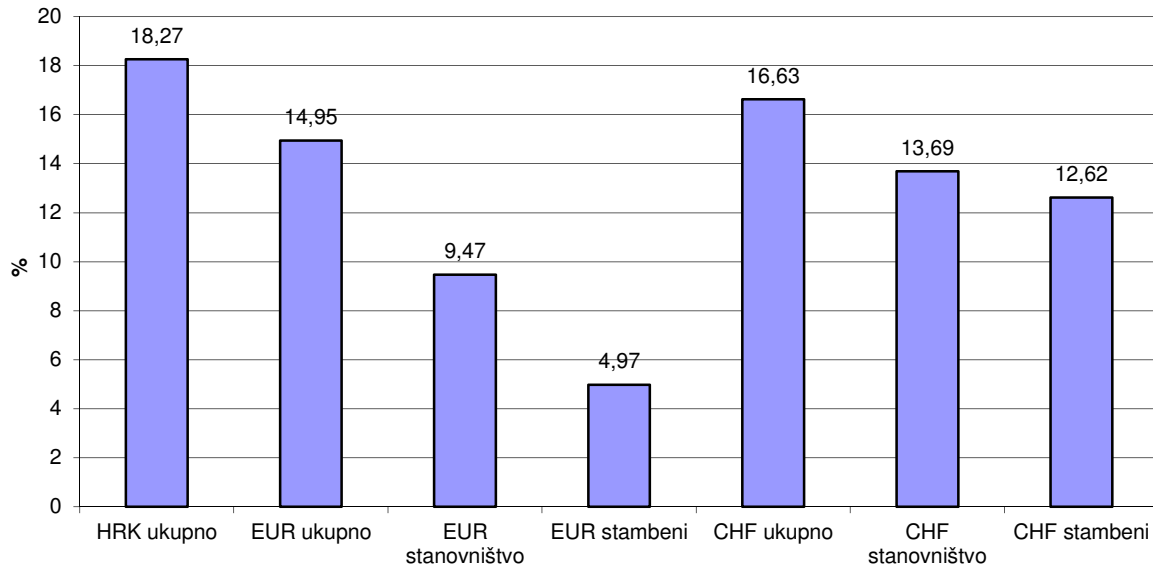
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Stopa pokrića loših kredita nalazi se u okolini vrijednosti za Irsku, Belgiju i Švicarsku. Pokriće rezervama koje se sada kreće oko 48% treba sagledavati u kontekstu iznimno visoke kapitalne adekvatnosti bankovnog sustava.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

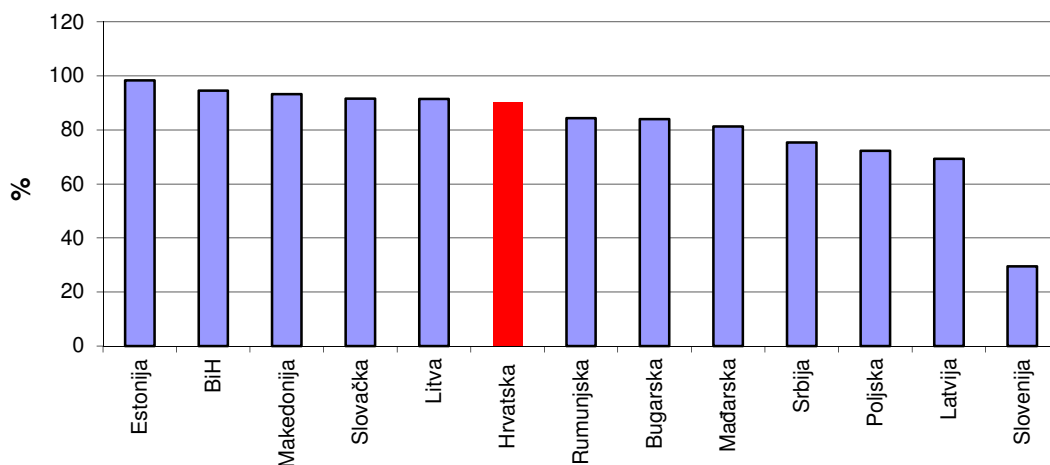
30.09.2014.

Najveći problemi s naplatom postoje kod kunskih kredita. Kod kredita vezanih uz valutnu klauzulu problem je više zastupljen kod kredita uz švicarski franak. Kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

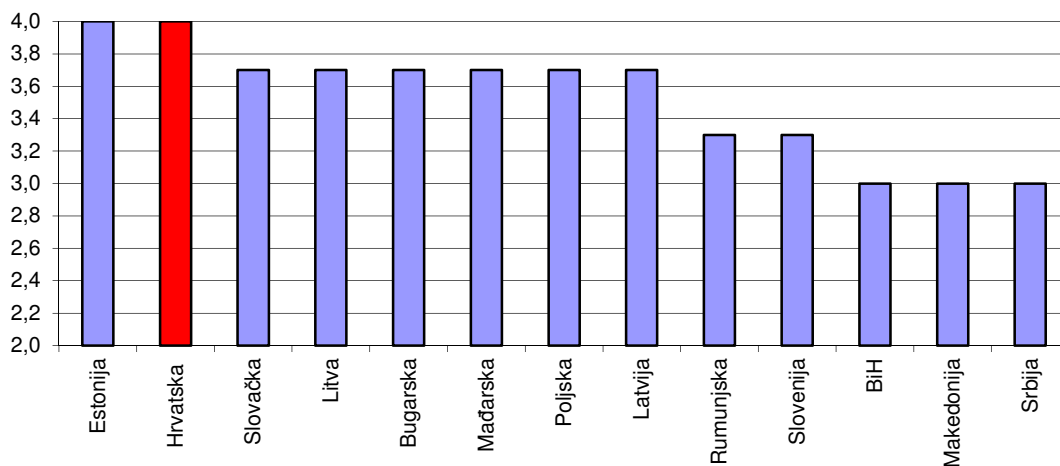
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od 89,5% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u ovoj krizi javljali i u vrlo otvorenim sustavima (Estonija), kao i u onima zatvorenijima (Slovenija, Latvija, Mađarska).

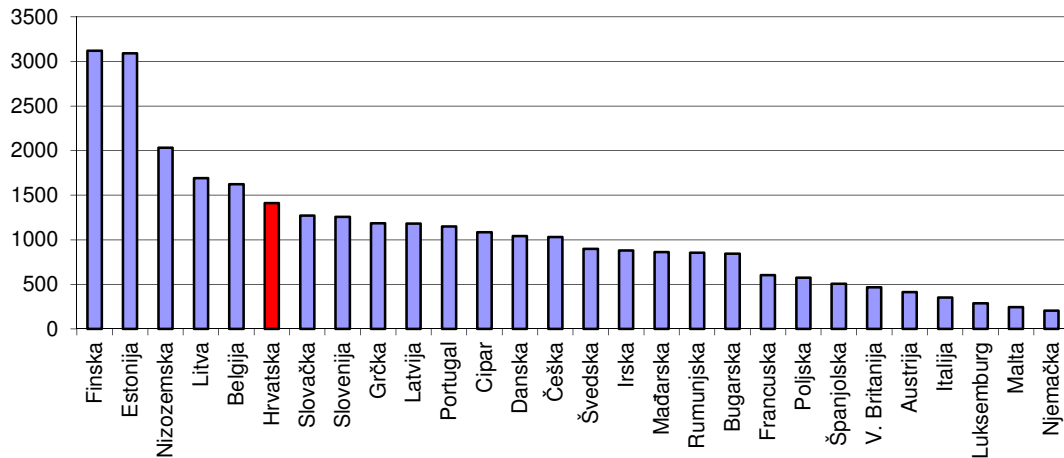
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost u bazi EBRD-a, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva. Međutim, mjerenje koje je objavljeno u prilogu Transition Reporta za 2013. za Estoniju daje vrijednost 4-, a za Hrvatsku 3+, dok se podaci u bazi nisu mijenjali od 2010. Stoga gore prikazane pokazatelje treba tumačiti s rezervom. Treba uzeti u obzir moguću kvalitativnu ocjenu o tome da je u Hrvatskoj došlo do odstupanja od kriterija razvijenog tržišnog bankovnog sustava.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

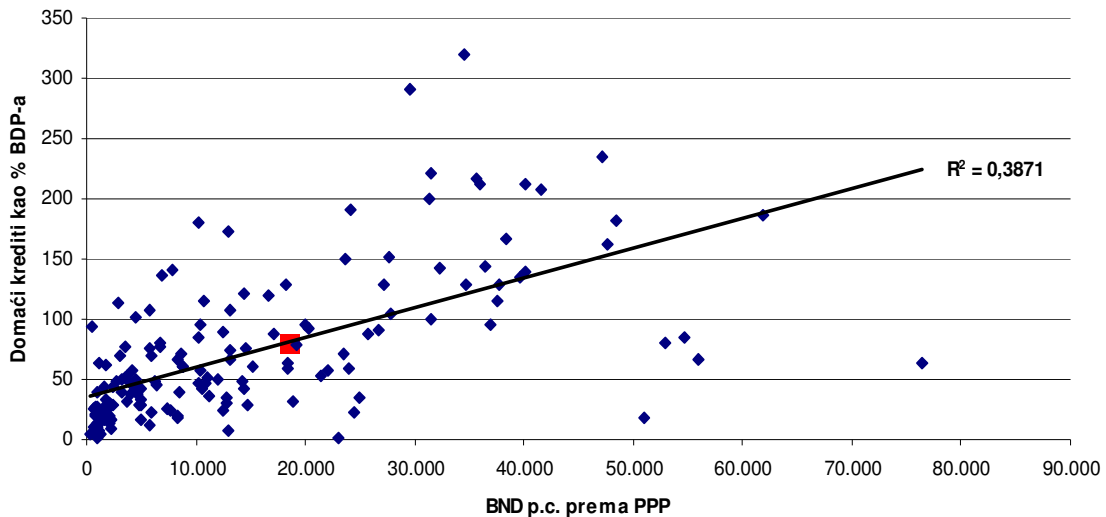
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa oko 1,400 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2011.

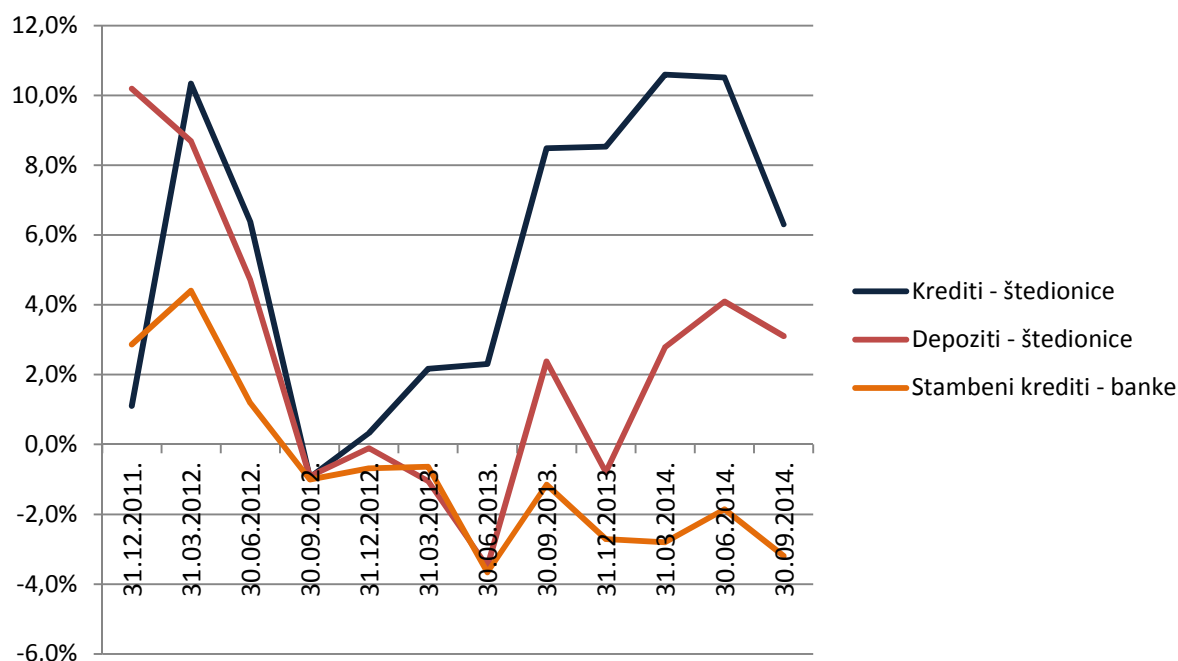

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Impuls rasta depozita kod štedionica, koji se pojavio u trećem tromjesečju 2013., privremeno je zatumljen zbog ukidanja isplate državnih poticajnih sredstava od 1.1.2014., ali je u toku 2014. - donekle iznenađujuće - nastavljen. Manje je iznenadilo ubrzanje kreditiranja koje se od kraja 2013. do sredine 2014. stabiliziralo na razini između 8% i 10% godišnje. Bio je to jako dobar podatak u uvjetima kada ukupno kreditiranje stanovništva i stambeno kreditiranje kod banaka bilježe pad. Na taj se način potvrdila očekivana stabilizacijska uloga sustava stambene štednje u uvjetima recesije. Radi se o tome da su osobe koje su ranije sklopile ugovore o stambenoj štednji i planirale podići stambene kredite procijenile da je nastupio trenutak za realizaciju te odluke, vjerojatno potaknute padom cijena nekretnina. Međutim, u trećem tromjesečju 2014. stopa rasta kredita (koja mjeri promjenu u odnosu na stanje ukupnih kredita štedionica u trećem tromjesečju 2013.) se smanjila, pa tek treba vidjeti je li riječ o trajnijem ili privremenom usporavanju.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100%, jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stopa rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunat kao ponderirani umnožak odjeljaka 1.2.4 i 1.2.5, pri čemu kao ponderi služe udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozita stanovništvu.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunat kao ponderirani umnožak odjeljaka 1.2.2 i 1.2.3, pri čemu kao ponderi služe udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozita stanovništvu.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (tablica G1b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje). Podatak za Hrvatsku je izračunati kao ponderirani umnožak odjeljaka 2.2.2 i 2.2.3, pri čemu se kao ponderi koriste udjeli iznosa novih poslova tih ročnosti depozita u ukupnom iznosu depozitima poduzećima.

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)
Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudencijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (tablica G2b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste stambenih kredita, a statistika ECB-a prema ročnosti. Pretpostavljeno je da stambeni krediti u prosjeku traju dulje od 10 godina, pa su u tu svrhu iz statistike ECB-a uzimani prosjeci za kredite odobravane na rok od 10 godina i dulje. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G2b Statističkog pregleda HNB-a, pri čemu se koristi podatak iz odjeljka 3.4. (Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina).

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (tablica G2b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste ostalih kredita stanovništvu (bez okvirnih) koje su ovdje nazvane „potrošački“ krediti. Statistika ECB-a o ovim kreditima izvještava prema ročnosti. Na prikazu je odabrana ročnost 1-5 godina. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G2b Statističkog pregleda HNB-a , pri čemu se koristi podatak iz odjeljka 2.2.2. (Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine)

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (tablica G2a, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical Data Warehouse za druge zemlje)

Statistika ECB-a izvještava zajedno o kamatnim stopama na prekoračenja i revolving kreditne kartice pa se za Hrvatsku koristi odjeljak 1. Revolving krediti, prekoračenja po trans. računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (tablica G3b, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical Data Warehouse za druge zemlje)

Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura, kao i prema ročnosti. Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom, pri čemu se koriste podaci iz odjeljka 4. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna. Zbog nedostataka podataka za Hrvatsku su korišteni podaci za kredite iznad 7,5 milijuna kuna s rokom dospijeaća do 1 godine, dok su za eurozonu korišteni podaci za kredite iznad 1 milijun eura s dospijecom od 1 do 5 godina.

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. NIM je razlika tih dvaju stopa. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne računavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivu u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Agregirano statističko izvješće HNB-a za stambene štedionice)